

Tematski portal Znameniti.hr

Vedrana Juričić

Tematski portal Znameniti.hr započeo je s radom na adresi <http://znameniti.hr> u rujnu 2017. Domenu znameniti.hr trajno je i bez naknade dodijelilo Ministarstvo kulture RH i CARNet, što je, sa zahvalnošću, prihvatilo osam kulturnih i znanstvenih ustanova koje trenutno surađuju na portalu: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (HAZU), Nacionalna i sveučilišna knjižnica (NSK), Knjižnice grada Zagreba (KGZ), Državni arhiv u Varaždinu (DAVŽ), Leksikografski zavod Miroslav Krleža (LZMK), Muzej za umjetnost i obrt (MUO), Institut za etnologiju i folkloristiku (IEF) i Centar za ženske studije (CŽS). Informatičku podršku potpisuje tvrtka ArhivPRO d.o.o.

Sve je započelo u siječnju 2017. u okviru projekta Znameniti i zaslužni Hrvati, za koji je jednokratnu financijsku potporu dala Zaklada Adris. Knjižnica HAZU je aplicirala na

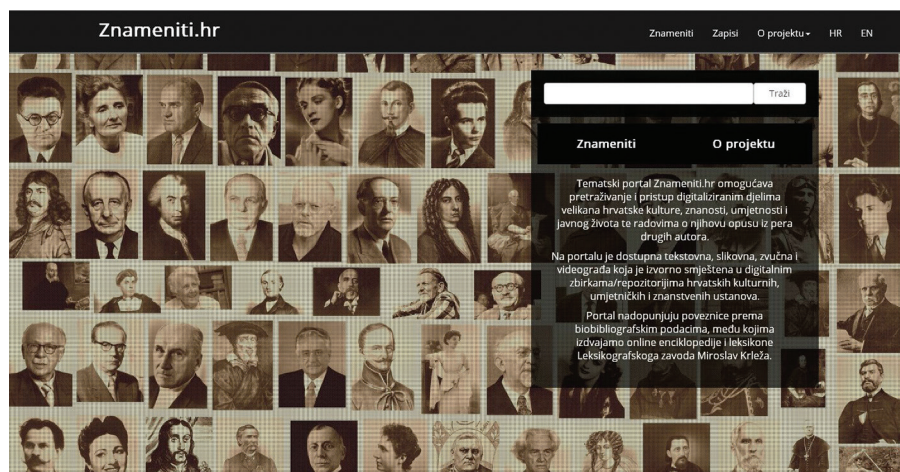
odnosno, njegovoj novijoj inačici INDIGO.

Projektu su prethodile dvije prijave na natječaje Ministarstva kulture RH. Prvu je 2014. koordinirala NSK pod nazivom Suradnički sustav Hrvatske digitalne knjižnice (dHk) i u njoj su sudjelovali NSK, HAZU i KGZ. Radilo se o pilot projektu izrade modela hrvatske digitalne knjižnice s građom iz repozitorija ovih ustanova. Na žalost, unatoč činjenici da su potrebe ovih knjižnica za suradnjom u području razvoja digitalne infrastrukture očite i sve intenzivnije, ovaj ambiciozni program nije dobio financijsku potporu. Iz tog je razloga sljedeće godine bilo dogovoreno da se istom Ministarstvu predloži drugačiji program – pilot projekt razvoja tematskog agregacijskog sustava po uzoru na Europeanu, u kojem će se okupljati metapodaci o digitaliziranoj građi. Program je prijavila HAZU pod nazivom Tematski portal Znameniti i zaslužni

da su od ranije posjedovale digitaliziranu građu o Kukuljeviću Sakcinskom: HAZU kao koordinator projekta te NSK, KGZ i DAVŽ, koji je imao najviše digitalizirane građe – 1.374 autografnih pisama. Ubrzo se priključuju LZMK, MUO i IEF, te na samom kraju projekta pod financijskim patronatom Zaklade Adris, dakle u svibnju 2017. i CŽS, koji posjeduju građu znamenite žene – književnice i novinark Marije Jurić Zagorke.

Naziv projekta preuzet je iz naslova poznatog leksikona *Znameniti i zaslužni Hrvati te pomena vrijedna lica u hrvatskoj povijesti od 925-1925*. objavljenom 1925. povodom jubileja tisućite godišnjice Hrvatskog kraljevstva i pretisnut 1990. godine. Ovaj leksikon koji sadrži životopise oko 3.000 osoba iz hrvatske povijesti poslužio je kao predložak idejnog koncepta portala. Kriteriji za odabir građe nisu se ograničili samo na ovaj izvor, već je dogovoreno: a) da se na portalu predstave znamenite ličnosti koje su djelovale u Hrvatskoj ili izvan nje, neovisno o porijeklu ili rođenju, odnosno ličnosti koje su svojim djelovanjem doprinijele prepoznavanju, definiranju i afirmaciji hrvatskog identiteta i čija su djela postala važna sastavnica hrvatske baštine, b) da se prvenstveno odabiru starije i ugledne ličnosti iz prošlosti, kako bi se izbjegla ograničenja zbog još uvijek važećih autorskih prava, c) da se odabiru osobe koje u tekućoj godini imaju značajne obljetnice, te bez obzira na obljetnički karakter, osobe čija su djela digitalizirana u većem obimu i naposljetku d) da se posebna pažnja posveti uključivanju znamenitih žena. Naziv portala je skraććen na Znameniti.hr, kako bi se lakše pamtio te bez dijakritičkih znakova lakše koristio.

Portal omogućava pristup pobranim metapodacima, koji su smješteni u različitim repozitorijima, a vezani su uz znamenite i zaslužne Hrvate iz svih područja znanosti, umjetnosti i života uopće. Očekuje se da će se u projekt uključiti i ostale ustanove te da će opseg i raznovrsnost zastupljenog

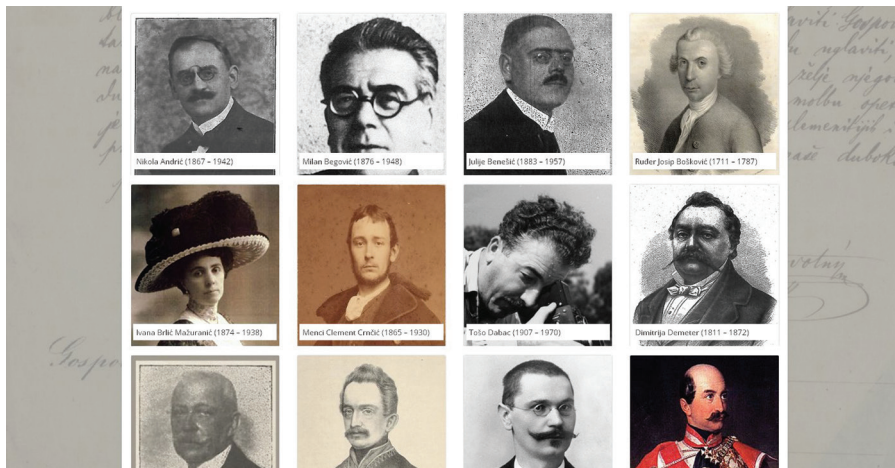
natječaj Zaklade u 2016. s prijedlogom pilot projekta izrade tematskog portala o znamenitim osobama, u čijem je središtu te godine bio Ivan Kukuljević Sakcinski i njegova dvjestota obljetnica rođenja. NSK, HAZU, KGZ i DAVŽ posjedovale su od ranije digitalizirane radove na temu odabranog obljetničara, ali i digitaliziranu građu o drugim znamenitim osobama, kao i digitalne repozitorije na identičnoj programskoj platformi ArhivX,

Hrvati – Ivan Kukuljević Sakcinski u povodu 200. godišnjice rođenja. Na žalost, ni ovaj program nije bio odobren. No, zato je treći pokušaj zajedničke prijave HAZU, NSK, KGZ i DAVŽ kojim je koordinirala HAZU, ovaj puta na Zakladu Adris pod nazivom Znameniti i zaslužni Hrvati, bio uspješan, i iz njega se razvio tematski portal Znameniti.hr.

Četiri institucije surađuju u projektu od prvoga dana zahvaljujući činjenici

digitalnog sadržaja rasti iz dana u dan. U ovom trenutku na portalu je prikupljeno ukupno 6.511 zapisa o 35 znamenite osobe. Navodimo ih redoslijedom na čijem su čelu oni koji su najzastupljeniji po broju zapisa: Adam Mandrović, Nikola Faller, Ivan Kukuljević Sakcinski, Antun Gustav Matoš, Vinko Žganec, Tomislav Krizman, Tošo Dabac, Nikola Andrić, Menci Klement Crnić, Dimitrije Demeter, Ivan Meštrović, Ivo Vojnović, Milan Ogrizović, Šime Ljubić, Frano Kršinić, Ruđer Bošković, Milan Begović, Ljudevit Gaj, Vatroslav Lisinski, Milan Rešetar, Viktor Kovačić, Janko Ibler, Antun Motika, Julije Benešić, Celestin Medović, Dragutin Tadijanović, Andrija Mohorovičić, Lavoslav Ružička, Ivan Zajc, Rudolf Valdec, Ivana Brlić-Mažuranić, Neven Šegvić, Petar Preradović, Josip Jelačić.

O glumcu Adamu Mandroviću prikupljeno je najviše zapisa, čak 1.578, uglavnom iz zbirke kazališnih cedulja koja se čuva u Odsjeku za povijest hrvatskog kazališta HAZU. Slijede ga dirigent Nikola Faller s 924 zapisa, Ivan Kukuljević Sakcinski s 849 zapisa, A. G. Matoš s 553 zapisa te etnomuzikolog i melograf Vinko Žganec s 478 zapisa. Možda su još zanimljiviji podaci o malom broju zapisa o nekim istaknutim osobama, primjerice o Dragutinu Tadijanoviću digitalizirano je samo 30 djela, o Petru Preradoviću 9, o jedinjoj ženi na portalu – Ivani Brlić-Mažuranić 10, itd. Pretraživanjem portala vrlo lako će se moći ustanoviti koje su

to osobe koje su dosadašnji projekti digitalizacije zaobišli, a koje se svakako moraju uvrstiti u planove koji slijede. Znakovit je nerazmjer između ugleda i važnosti neke osobe naspram njezine zastupljenosti u digitalnim izvorima naših kulturnih i znanstvenih ustanova pa stoga vjerujemo da će ovaj portal poslužiti i kao praktičan alat za pronalaznje „crnih rupa“ u sadržaju naših digitalnih repozitorija.

Portal će se u 2018. i u narednim godinama nadopunjavati građom o drugim hrvatskim velikanima koji će obilježiti značajne životne obljetnice. Tako ćemo u 2018. uvrstiti Marina Držića, Julija Klovića, Emilija Laszowskog, Ladislava Šabana, Augusta Šenou, A. B. Šimića itd. Nasuprot njima, nećemo moći uvrstiti npr. djela Marina Getaldića, koji sljedeće godine obilježava 450. godišnjicu rođenja, budući da ni jedna od suradnih ustanova nije do sada digitalizirala građu vezanu uz našeg znamenitog matematičara. Možda je ovo prilika da se podsjetimo na tu činjenicu i pokušamo je ispraviti.

Osim što na jednom mjestu osigurava pristup građi o znamenitim Hrvatima, portal Znameniti.hr sadrži i poveznice prema biobibliografskim podacima iz

Hrvatske enciklopedije Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža te poveznice prema međunarodnoj bazi standardnog identifikatora imena (ISNI).

U Hrvatskoj se posljednjih godina prikupio za naše uvjete respektabilan broj digitaliziranih objekata, naročito tekstovnih i slikovnih. Međutim, oni su raštrkani na raznim internetskim adresama institucija, međusobno nisu povezani, obrađeni su na različite načine, a mnogo je građe koja uopće nije objavljena na Internetu. Portal Znameniti.hr pruža mogućnost sustavnog pobiranja, objedinjavanja i pretraživanja metapodataka. Očekuje se, ali i priželjkuje da se ovim projektom potakne digitalizacija kulturnih, znanstvenih i umjetničkih sadržaja u Hrvatskoj, da se potakne sustavno prikupljanje informacija o digitaliziranoj građi, da se pridonese promidžbi i korištenju djela hrvatskih stvaralaca, umjetnika i znanstvenika u mrežnom okruženju. Naposljetku, u gomili internetske ponude, često i dvojbene kvalitete i svrhe, portal Znameniti.hr potiče nekomercijalni pristup i diseminaciju znanstvenih, kulturnih i umjetničkih sadržaja od nacionalnog značaja. ■

